

İşleri zora giren konkordatoya sarıldı

■ **YÜKSEK** enflasyon ve artan finansman maliyetleri, reel sektördeki sorunları derinleştiriyor. İç ve dış talepte yaşanan daralma, **sanayi** üretimini ve istihdamı olumsuz etkiliyor. Temmuz ayında imalat **sanayiinde** kapasite kullanım oranı son 15 ayın en düşük seviyesine inerken, İmalat PMI üst üste beşinci ayda da düşerek 47,2 seviyesine geriledi. Yeni siparişlerde ve çalışan sayısında ise son 20 ve 21 ayın en sert düşüşleri yaşandı. Ekonomi Gazetesi'nden Merve Yiğitcan'ın haberine göre, reel sektördeki daralma, enflasyonla mücadele

kapsamında uygulanan sıkılaştırma politikalarının etkisiyle giderek belirginleşiyor. Yüksek finansman maliyetleri ve talepteki zayıflama, üretimde gerilemeye neden olurken, **İSO** İmalat PMI temmuzda 47,2'ye indi. **Sanayi** üretimi ise mayıs ayında yıllık %0,1 daraldı. Temmuz ayında kapasite kullanım oranı %75,9'a geriledi. İlk 6 ayda ihracattaki %2'lik sınırlı artış, işleri kurtarmaya yetmedi. Bu dönemde kurulan şirket sayısı %17,3 azalırken, kepenk indiren şirketler %25,8 arttı. Temmuz ayında ise 183 firma konkordato başvurusunda bulundu./ **5'TE**

İş zora giren konkordatoya sarıldı: Pandemiden bu yana en yüksek seviye

Yüksek enflasyonun tetiklediği maliyet artışları ve küçülen iç talebin etkisiyle Türk sanayisi zor günler geçiriyor. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler, artan faiz yükü ve daralan kredi imkanlarıyla nefes almakta güçlük çekiyor. Bu durum, konkordato başvurularında rekor seviyelere ulaşmasına neden oldu. Konkordato başvuruları pandemiden bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.

Yüksek enflasyon ve artan finansman maliyetleri, reel sektördeki sorunları derinleştiriyor. İç ve dış talepte yaşanan daralma, sanayi üretimini ve istihdamı olumsuz etkiliyor. Temmuz ayında imalat sanayiinde kapasite kullanım oranı son 15 ayın en düşük seviyesine inerken, İmalat PMI üst üste beşinci ayda da düşerek 47,2 seviyesine geriledi. Yeni siparişlerde ve çalışan sayısında ise son 20 ve 21 ayın en sert düşüşleri yaşandı.

Ekonomi Gazetesi'nden Merve Yiğitcan'ın haberine göre, reel sektördeki daralma, enflasyonla mücadele kapsamında uygulanan sıkılaştırma politikalarının etkisiyle giderek belirginleşiyor. Yüksek finansman maliyetleri ve talepteki zayıflama, üretimde gerilemeye neden olurken, İSO İmalat PMI temmuzda 47,2'ye indi. Sanayi üretimi ise mayıs ayında yıllık %0,1 daraldı. Temmuz ayında kapasite kullanım oranı %75,9'a geriledi. İlk 6 ayda ihracattaki %2'lik sınırlı artış, işleri kurtarmaya yetmedi. Bu dönemde kurulan şirket sayısı %17,3 azalırken, kepenk indiren şirketler %25,8 arttı. Temmuz ayında ise 183 firma konkordato başvurusunda bulundu.

İMALAT SANAYİNDEKİ YAVAŞLAMA

İmalat sanayiinde yılın ilk yarısına ilişkin veriler kırmızı alarm veriyor. İSO İmalat PMI, temmuzda üst üste beşinci ay azalarak 47,2'ye geriledi ve sektörün faaliyet koşullarında belirgin bir yavaşlamaya işaret etti. Yeni siparişlerde Kasım 2023'ten bu yana en sert

düşüş kaydedildi. Elektrikli ve elektronik ürünler sektörü en sert gerilemeyi yaşarken, sadece giyim ve deri ürünlerinde üretim artışı görüldü. Çalışan sayısındaki düşüş, son 21 ayın en yüksek hızında gerçekleşti.

ŞİRKETLER KEPENK İNDİRİYOR

Merkez Bankası'nın açıkladığı İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı verisi, temmuz ayında %75,9'a inerek son 15 ayın en düşük seviyesine geriledi. İlk 6 ayda sanayicilerin yüzü ihracattan da gülmedi. Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin ihracatı %2 artarak 125,4 milyar dolara çıktı. Ancak 25 sektörün 12'sinde ihracat geriledi. İlk 6 ayda 52 bin 676 şirket kurulurken, 11 bin 939 şirket kepenk indirdi. Tasfiye sürecine giren şirket sayısı da %2,3 artarak 12 bin 175'e ulaştı.

PANDEMİDEN BU YANA EN YÜKSEK SEVİYE

İşlerdeki kötü gidişatın en kritik verisi konkordatolardan geldi. Temmuz ayında 183 firma konkordato geçici mühlet kararı alırken, yılın 7 ayında bu sayı 788'e ulaştı. Bu rakam 2018-2019 hemen hemen çoğu firmanın konkordato ilan ettiği, pandemi dönemindeki rakamlardan sonraki en yüksek seviye. Kesin mühlet kararı verilen dosya sayısı 311 olurken, 334 dosya için konkordato reddi kararı verildi. Ocak-temmuz döneminde 55 firma için iflas kararı alındı. İş dünyası

örgütleri, konkordato başvurularının zorlaştırılması için Ankara'da yoğun temaslarda bulunuyor.

KARŞILIKSIZ ÇEK SAYISI ARTIYOR

Finansmana erişim sorunları nedeniyle piyasada kullanımı artan çeklerde de karşılıksız sayısı artıyor. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) Takasbank verilerine göre, haziran ayında karşılıksız çek adedi 10 bin 546 iken, temmuz ayında %149,9 artarak 26 bin 351'e yükseldi. Karşılıksız çek tutarı ise bir önceki aydaki 6,45 milyar TL'den 15,77 milyar TL'ye çıktı.

SEKTÖR TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

TOBB Hazır Giyim ve Konfeksiyon

Sanayi Meclis Başkanı Şeref Fayat, sanayi çarklarının durmaya başladığını ve sıkılaştırma politikalarının iç piyasadaki durgunluğu artırdığını belirtti. İstanbul Demir ve Demir Dışı Metalleri İhracatçıları Birliği (İDDMİB) Başkanı Çetin Tecdelioğlu ise iç piyasada %40'a varan daralma yaşandığını ve konkordatoların piyasayı olumsuz etkilediğini ifade etti. TESİD Başkanı Yaman Tunaoğlu, sektörün girdi maliyetlerinin çoğunluğunun ithal olduğunu ve ihracat yapan firmaların bu süreçten ciddi şekilde etkilendiğini söyledi. TÜRKBEŞD Başkanı Gökhan Sığın ise iç pazarda düşüş yaşandığını ve ihracatta iyileşme olmazsa sektörün küçüleceğini belirtti.

GÖSTERGE

ARAM EKİN DURAN
eduram@ekonomist.com.tr

Faiz indirimi için gözler eylül ayında

Türkiye'de 28 Mayıs 2023'te tamamlanan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından, hükümetin Mehmet Şimşek yönetiminde uygulamaya koyduğu yeni ekonomi programı, aradan geçen bir yılda yabancı yatırımcıların ilgisini çekmeye başladı. Ancak son dönemde gerek yılın son çeyreğinde faiz indirimlerinin yeniden başlayacağına dair söylentiler, gerekse yurt içi ve yurt dışında artan risk algısı, yabancı yatırımcının Türkiye'ye olan ilgisinin azalacağı endişesi yarattı. Tam bu günlerde TCMB Başkan Yardımcısı Cevdet Akçay'ın enflasyonda kayda değer bir düşüş eğilimi ortaya çıkmadan faiz indirimi yapılmayacağına dair açıklamaları ve Para Politikası Kurulu'nun temmuz toplantısında faizi yüzde 50'de sabit bırakarak verdiği mesajlar kayda geçti.

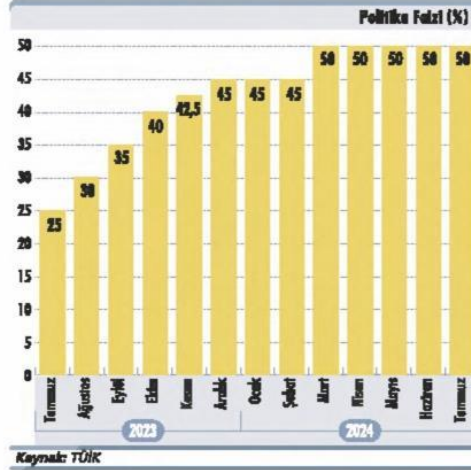
TCMB'DEN 'FİYATLAMA' VURGUSU

Faiz kararı sonrası yapılan açıklamada "Likidite koşulları muhtemel gelişmeler göz önünde bulundurulacak yakından izlenmektedir" diyen TCMB, sterilizasyon araçlarının gerek-

tiğinde çeşitlendirilerek etkin şekilde kullanılacağı ifadesini de yineledi. TCMB'nin karar metninde yakın döneme ilişkin göstergelerin yurt içi talebin, halen enflasyonist düzeyde olmakla birlikte, yavaşlamaya devam ettiğini teyit ettiği belirtildi. TCMB hizmet enflasyonundaki yüksek seyir ve katılık, enflasyon beklentileri, jeopolitik riskler ve gıda fiyatlarının enflasyonist baskıları canlı tuttuğunu söyledi.

Öte yandan uluslararası finans kuruluşları da art arda yaptıkları açıklamalarla Türkiye'nin yılın son çeyreğinde iki kademeli bir faiz indirimine gideceği tahmininde bulunuyor. Goldman Sachs ilk faiz indirimi için eylül ayını işaret ederken, Fitch Ratings ise eylül ve aralık aylarında iki faiz indirimi öngördüklerini açıkladı. Fitch'ten yapılan açıklamada, ılımlı enflasyonun ve düşük işsizlikle ABD ekonomisinde de "yumuşak inişin" muhtemel olduğu belirtildi.

POLİTİKA FAİZİNDE SON 1 YIL

PROF. DR. EVREN BOLGÜN / BEYKOZ ÜNİVERSİTESİ

"Erken faiz indirimi algısı bozabilir"

"Son dönemde yabancı sermaye girişinde yaklaşık 20 milyar dolarlık bir birikim oluşmuş durumda. Bunu sağlamak için faiz de beş aydır yüzde 50'de duruyor. Önümüzdeki aylarda enflasyonun kademeli olarak yüzde 40 seviyelerine düşmesiyle faiz indirimi gündeme gelecek. Ancak 2024'ün son çeyreğinden önce faiz indirimlerinin gelmesi yabancı ilgisini olumsuz etkileyebilir. Öte yandan Türkiye'de sıcak para girişlerini destekleyen ve bunun olabildiğince kesintisiz sürmesi beklentisiyle karşı karşıya olan bir ekonomi yönetimi var. Ama bu özellikle **sanayi**, imalat ve ihracat kesimi tarafında ciddi ölçüde gelir erozyonu yaratıyor."

İmalat PMI eşik değerinin altında

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI anketinin Temmuz 2024 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, haziran ayında 47,9 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, temmuzda 47,2'ye gerileyerek üst üste beşinci ay eşik değerinin altında gerçekleşti. Endeks sektörün faaliyet koşullarında belirgin bir yavaşlamaya işaret ederken, söz konusu yavaşlama geçen yılın kasım ayından bu yana en belirgin düzeyde gerçekleşti. Yeni alınan siparişlerde, Kasım 2023 ile aynı oranda olmak üzere son 20

aylık dönemin en sert düşüşü kaydedildi. Benzer şekilde yeni ihracat siparişlerinde de yılın üçüncü çeyreği daha belirgin bir yavaşlama ile başladı. Talep koşullarındaki zayıflık, imalatçıların üretim düzeyini aylık bazda üst üste dördüncü kez azaltmasına yol açtı ve bu azalış, Kasım 2022'den bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Türkiye Sektörel PMI raporu, üçüncü çeyreğe girilirken imalat **sanayi** sektörünün genele yayılı bir talep zayıflığı ile karşılaştığına işaret etti. Yeni siparişler son dokuz ayda ilk kez olmak üzere, takip edilen 10 sektörün tamamında yavaşlama gösterdi.

Güven endekslerinde gerileme sürüyor

Son aylarda güven endekslerinde aşağıya doğru gidiş devam ediyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Merkez Bankası'nın art arda açıkladığı Ekonomi Güven Endeksi, Tüketici Güven Endeksi, Reel Kesim Güven Endeksi ve Hizmet Sektörü Güven Endeksi verilerine göre, gerek tüketici tarafında gerekse şirketler tarafında ekonomiye olan güvende aşınma yaşanıyor. Söz konusu endeksler 100'den yüksekse tüketici güveninde iyimserliği, 100'den düşükse kötümserliği gösteriyor.

12 AYLIK BEKLENTİ DE DÜŞÜŞTE

Tek tek bakacak olursak, TÜİK verilerine göre temmuzda yüzde 3,1 oranında düşüş kaydedilen tüketici güven endeksi son sekiz ayın en düşük seviyesine gerilemiş oldu. Geçen ay 78,3 olan endeks, bu ay 75,9'a düştü. Mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi, haziranda 63,8 iken temmuzda yüzde 5,4 azalışla 60,4'e geriledi. Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi endeksi, hazi-

TÜKETİCİ GÜVENİ SON 8 AYIN DİBİNDE

Dönem	Ekonomi Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi	Reel Kesim Güven Endeksi	Hizmet Sektörü Güven Endeksi
2023				
Temmuz	99.4	80.1	104.9	117.3
Ağustos	94.2	68.0	104.6	115.3
Eylül	95.5	71.5	105.1	113.0
Ekim	96.6	74.6	105.3	113.6
Kasım	95.3	75.5	103.9	110.9
Aralık	96.4	77.4	103.4	112.3
2024				
Ocak	99.4	80.4	102.9	116.8
Şubat	99.0	79.3	102.0	118.6
Mart	100.0	79.4	103.5	120.4
Nisan	99.0	80.5	103.5	117.1
Mayıs	98.2	80.5	102.4	117.1
Haziran	95.8	78.3	100.5	115.4
Temmuz	94.4	75.9	98.7	114.1

Kaynak: TÜİK

randa 79,2 iken bu ay yüzde 4,2 azalarak 75,9 oldu. Geçen ay 76,1 olan gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi endeksi ise yüzde 7 düşüşle bu ay 70,8 olarak kayıtlara geçti.

REEL KESİMDE GERİLEME

Öte yandan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan reel kesim güven endeksi de 100,30 değeriyle yılın en düşük seviyesine geriledi. Güven endeksi, temmuzda geçen aya kıyasla hizmet sektöründe yüzde 1,1, perakende ticaret sektöründe yüzde 1,5 ve inşaat sektöründe yüzde 0,9 azaldı. Bu arada TÜİK'in Temmuz 2024'e ilişkin hizmet, perakende ticaret ve inşaat güven endeksleri de açıklandı. Buna göre, mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi temmuzda geçen aya göre hizmet sektöründe yüzde 1,1 azalarak 114,1'e, perakende ticaret sektöründe yüzde 1,5 düşüşle 107,1'e ve inşaat sektöründe yüzde 0,9 azalarak 87,1'e geriledi.

Dış açık ilk altı ayda yüzde 30 düştü

Döviz kurundaki yatay seyir, dış ticarete etkisini göstermeye devam ediyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2024 yılı haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,3 azalarak 19 milyar 49 milyon dolar, ithalat yüzde 4,4 azalarak 24 milyar 920 milyon dolar oldu. Genel ticaret sistemine göre ihracat 2024 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,6 artarak 126 milyar 278 milyon dolar, ithalat yüzde 8,4 azalarak 168 milyar 869 milyon dolar oldu. Ocak-haziran döneminde ise dış ticaret açığı yüzde 30,5 azalarak

61 milyar 325 milyon dolardan, 42 milyar 591 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2023 Ocak-Haziran döneminde yüzde 66,8 iken, 2024 yılının aynı döneminde yüzde 74,8'e yükseldi. Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2024 Haziran ayında yüzde 9,4 azalarak 19 milyar 404 milyon dolardan 17 milyar 584 milyon dolara geriledi. Haziran ayında enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat ise yüzde 2,7 azalarak 19 milyar 853 milyon dolardan, 19 milyar 308 milyon dolara geriledi.

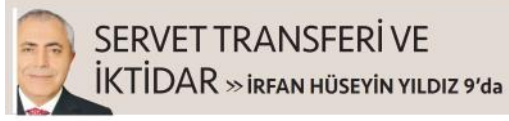
İHRACATTA ALMANYA LİDER

Ocak-haziran döneminde ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 10 milyar 201 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla; 7 milyar 785 milyon dolar ile ABD, 6 milyar 962 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 6 milyar 454 milyon dolar ile İtalya ve 6 milyar 241 milyon dolar ile Irak takip etti.

SON 12 AYDA DIŞ TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ

(Milyar \$)			
Dönem	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi
2023			
Temmuz	19.9	32.3	-12.4
Ağustos	21.6	30.2	-8.6
Eylül	22.4	27.5	-5.1
Ekim	22.8	29.4	-6.6
Kasım	22.9	28.9	-6
Aralık	23	29.1	-6.1
2024			
Ocak	20	26.2	-6.2
Şubat	21.08	27.9	-6.8
Mart	22.6	29.9	-7.3
Nisan	19.3	29.2	-9.7
Mayıs	24.1	30.6	-6.5
Haziran	19	24.9	-5.9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İrfan Hüseyin
Yıldız
İşin Aslı

Servet transferi ve iktidar

Türkiye ekonomisi yıllardır bir türlü belini doğrultamıyor. Peki bunun asıl nedenini hiç düşündünüz mü? Evet, akılcı, bilimsel ve yurtsever topyekün bir kalkınma stratejimiz yok ama buna imkân vermeyen bir ahlak anlayışı da ekonomide büyük yaralar açıyor. Seçimsiz dönemlerde icat edilen ekonomik modellerin tümünde temel amaç; yandaşlara servet aktarma olduğu için seçim dönemlerinde ise ne pahasına olursa olsun seçimi kazanmak hedeflendiği için ülkenin bütün makro ekonomik dengelerinin altüst edildiğini görüyoruz. Sonra da bir shihri değneğin bu gidişi değiştirmesi bekleniyor.

Kamu mallarının ve kamu kaynaklarının bin türlü yöntemle yıllardır nasıl iktidara yakın guruplara aktarıldığının ayrıntılarına girmeyeceğim ancak bu nedenle büyüyen bütçe açıklarından emekçileri sorumlu tutmak büyük insafsızlık oluyor. Bu yazımda daha çok genel ekonomik kurgular üzerinde nasıl tükettığımızizi ele almak istiyorum.

Düşük faiz ve carry trade dönemi

Ekonomi zar zor dengedeysen aniden "Faiz sebep enflasyon sonuçtur" denildi, "nas" var denildi, Eylül 2021'de faizler indirilmeye başlandı, ucuz krediler dağıtıldı, kuru tutmak için rezervler eritildi, olmadı klasik ekonomiden epistemolojik bir kopuşla "kur korumalı mevduat" (KKM) icat edildi, para sahiplerine büyük kur farkı bedelleri ve faizler ödendi.

Enflasyonda dünyanın zinesine çıkınca, bu sefer bunun rasyonel bir zemin olmadığı, enflasyonun altındaki faiz oranlarıyla piyasaların dengelenemeyeceği ve enflasyonla mücadele edilemeyeceği teşhisi konularak faizler artırıldı ve "carry trade" dönemine girildi. Kur kontrolde tutuldu ve yüksek faizle para kazanma dönemi başladı, bu işten de aynı kesimler para kazanırken KKM'den kazananlar gibi bunlar da neredeyse hiç vergi vermediler. Dışardan gelen sıcak para için ise bu durum balı börekli döviz bazında yüksek faiz kazancına dönüştü.

Ancak bu gidişin de uzun vadede sürdürülebilir olmadığı görüldü. Reel kesimin dövize ulaşma maliyeti giderek artıyor, sıkı para politikası nedeniyle Türk Lirası finansmanına erişim de zorlaşmış durumda, bu finansman maliyetleriyle reel sektörün işlerini sürdürmesi zor görünüyor, üstelik kontrollü döviz kuru nedeniyle ihracat yapma kapasiteleri de zayıflıyor.

Stagflasyon kapıda

Bir yili aşkındır sözde enflasyonla mücadele ediliyor. Çünkü kamuda tasarruf sözde kaldı, sadece emekçilerin ücretleri ve emekçilerin maaşları baskılandı. Ocak-haziran dönemi merkez yönetim bütçe açığı 747,2 milyar liraya çıktı, bunun 574,4 milyar dolar faiz ödemelerinden kaynaklanıyor. Merkez Bankası'nın ödediği bedeller buna dahil bulunmuyor.

İTİ verileri; temmuz ayında perakende fiyatların bir önceki aya göre aylık yüzde 4,21 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre (yüksek baz etkisine rağmen) yüzde 72,80 oranında arttığını gösteriyor. TÜİK pazartesi günü ne açıklar? Artık bunun çok bir anlamı bulunmuyor. Temmuzda elektrikte yapılan yüzde 38 zamdan sonra ağustosta evlerde kullanılan doğalgaza da yüzde 38 zam yapıldı. Ortadoğu'nun giderek karıştığı dikkate alınrsa her fırsatta akaryakıtta yapılan zamların daha da artacağı anlaşılıyor. Dünyada gıda fiyatları düşerken bizde artıyor. Bugünden görünün, baz etkileri geçtikten sonra 2024 ve 2025'te öngörülen enflasyon hedeflerine ulaşmak pek mümkün görünmüyor.

Öte yandan yüksek enflasyonla birlikte ekonomide daralma işaretleri de geliyor. İSO için hazırlanan Türkiye imalat İMİ endeksi, temmuz ayında 47,2 ile önceki aya göre 0,7 puan azalarak son dört aydır eşik değerinin altında kalıyor. 2024 yılı temmuz ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SAMESK Bileşik Endeksi, bir önceki aya göre 9,3 puan azalarak 45,6 değeri ile referans değerinin altında bulunuyor. Bu dönemde, hizmet sektöründe bir önceki aya göre 10,9 puan azalış olurken sanayi sektöründe ise bir önceki aya göre 4,3 puan azalış görülüyor. Sanayi sektöründe siparişler azalırken hizmet sektöründe girdi alınım düşüyor ve iş hacminde daralmalar olduğu görülüyor.

Ayrıca ekonomideki daralmayı, bankalarda artan takipteki alacaklarından, artan konkordato başvurularından, iflas dosyalarından, kapanan işyeri sayılarından ve düşen ekonomik güven endekslerinden de görebiliyoruz. Hazine ve Maliye Bakanlığı ise çıkardığı vergi yasalarıyla yine kümemsteki kazılara yüklenmeyi, enflasyon muhasebesiyle geliri olmayanlardan vergi almayı tercih etti. Kayıt dışılıkla gerçek bir mücadele yerine eskimiş götürü yöntemlere ve ceza artışlarına başvuruyor. Böylece önümüzdeki vergi aflarının da zemini hazırlanmış oluyor.

ÖMER FARUK BİNGÖL EKOTREND

ofbingol81@gmail.com

Neler oluyor?

Bugün “geçen hafta ne oldu” tablomuz epey dolu. ABD’de imalat ve istihdamdaki yavaşlama, beklentilerden hızlı gerçekleşiyor. Eylülde FED’in 0,50 puan faiz indirimine gidebileceği fiyatlanmaya başladı. Bu yıl 2 olan indirim beklentileri 3’e yükseldi. Citigroup’un, 2025 ortasına kadar, FED’in faizi 3,00-3,25 bandına çekebileceğini öngörmesi dikkatlerden kaçmıyor. Geçen hafta ABD 2 yıllık tahvil faizi %4,38’den %3,87’ye geriledi. Çin ekonomisinden de zayıf sinyaller geliyor ve petrolün (Brent) varil fiyatı 77 doların altına sarkarak, yılın en düşüğüne yaklaşıyor. Küresel borsalarda önemli değer kayıpları kaydediliyor.

★★★

Tablo, küresel ekonomide “durağanlaşma” endişelerini yansıtıyor. Orta Doğu’da risk çemberine yakın Türkiye de bu tablodan ayrılmadı. CDS risk priminin 250’li seviyelerden 290’a yaklaşması, imalat sektörü başta olmak üzere sıkı para politikasının içeride de etkilerinin hissedilmeye başlanması, hızlı yükselmiş hisse fiyatları ve beklentileri karşılamayan bilançolar borsayı “kısa vadede” frenledi.

★★★

Ancak... Rezerv para birimlerinde faiz indirimleri ve düşen petrol fiyatı Türkiye için olumlu. Temmuz enflasyonu yüksek bekleniyor. Ağustosla beraber aylık TÜFE %2 seviyelerine yakınlaşırsa, içeride de faiz indrimi masaya gelebilir. 6 Eylül’de Fitch’ten not artışı öngörülüyor. Bunlar da toz bulutları arasındaki odak noktaları...

★★★

Son kapanışını 10.473’ten yapan BİST100; geçen ay görülen 11.252 zirvesinden %7 geriledi. 50 günlük ortalama (10.680) direnç, 10.400-10.200 bandı destek olarak izleniyor. Veri gün-

GEÇEN HAFTA 10.000 TL Ne Oldu?

ALTIN (Gram).....	10.312 TL
MEVDUAT (TL).....	10.093 TL
DOLAR.....	10.091 TL
BORSA (BİST100).....	9.616 TL

Not: 26.07.2024 / 02.08.2024

Yükselenler (BİST100)

HİSSE	SON	DEĞİŞİM
KONTR.....	59,50	%10,80
LMKDC.....	26,50	%9,14
TUKAS.....	9,08	%8,35
OBAMS.....	39,08	%6,89
YYLGD.....	12,90	%5,48

Düşenler (BİST100)

HİSSE	SON	DEĞİŞİM
ARCLK.....	160,70	%-15,78
AGROT.....	19,27	%-12,01
EKGYO.....	11,07	%-10,73
SAHOL.....	95,15	%-9,98
PETKM.....	23,24	%-9,85

Ne Oldu?

- İTÖ verilerine göre İstanbul’da enflasyon temmuzda; %4,21 yükseldi.
- İSO İmalat PMI temmuzda; 47,2 oldu. (50’nin altında dördüncü ay)
- FED, politika faizini %5,50’de bıraktı. Eylülde ilk indirim bekleniyor.
- ABD’de İmalat PMI temmuzda; 48,8 beklentiye karşılık 46,8’e geriledi.
- ABD’de tarım dışı istihdam temmuzda; 114 bin arttı. (Beklenti: 175 bin)
- ABD’de işsizlik oranı temmuzda; yüzde 4,1’den yüzde 4,3’e yükseldi.

Ne Olacak?

5 Ağustos Pazartesi

- Türkiye/Enflasyon (Temmuz)
- ABD/Hizmet PMI (Temmuz)

9 Ağustos Cuma

- Türkiye/Sanayi Üretimi (Haziran)

demi sakın bir haftaya giriyoruz, volatilité azalabilir. Ancak gözler bir yandan Orta Doğu’da...

Hatırlatmakta fayda var; getiri beklentilerini ‘aşağı’ ve vadeyi ‘uzun’a çekme dönemindeyiz. Yatırım enstrümanları arasında sepet yapma, kademeli pozisyon ve ‘zarar kes’ disiplini önemli.